

Kolm balletiminiatuuri

RH m. 19. 23. 60. av.

«ESTONIA» LAVAL

See on omapärane etendus «Estonia» teatris: ühel ja samal õhtul näeme kolme lühiballetti kolmelt diametraalselt erinevalt heliloojalt – Fr. Chopinilt, M. Ravelilt ja J. Straussilt. Ja need kolm erimeelset balletti lavastas üks lavastaja – Vene NFSV rahvakunstnik, Eesti NSV teeneline kunstitegelane VI. Burmeister, näidates eredalt oma meisterlikkuse mitmekülgset ja suurt diapasooni.

... Dirigent K. Raudsepp tõstab käe, rullub lahti eesriite ja ... vaatajatele avaneb tühi lava, mille kõrguses heljub romantiline linik. See on kogu lavaku-

Ü. Ulla ja E. Kerge stseenis balletiminiatuurist «Bolero».

jundus ja rohkem midagi ei ole ka vaja. Kuid see on ka vist suurim kiitus, mida võib öelda kunstniku (E. Renter) aadressil.

VI. Burmeisteri «Chopiniana» redaktsiooni võib suhtuda erinevalt, kuid tuleb tunnustada seda järjekindlust, loogilisust ja lõpetatust, millega lavastaja viib läbi valitud teema.

Suurepäraselt tunnevad end selles läbinisti tantsulises balletis artistid. Ääretult kergelt, kütkestava nägemusena hõljub laval vabariigi teeneline kunstnik H. Puur. Tulvil võlu ja lüürikat esitab teises koosseisus sama osa T. Randviir. Paljulubavalt alustas oma lavakarjääri noor tantsija E. Kerge; lihtsus ja usk elusse – see on tema kehastatud Kunstniku lipukirjaks. Korrektselt esineb samas osas V. Loo. Üldiselt stiilselt ja korrektselt esinenud naisrühmale tahaksin ette heita liigset kuivust ja maaligidust: puudu jääb hüppe kergusest ja maandumise pehmusest, ei ole seda liigutuste «püüdmatus», mis loob ühtse tantsulise meloodia.

M. Raveli «Bolero» on lavastaja lähenenud omapäraselt: puudub igasugune süzeeline joon, on ainult tantsusüüit hispaania rahvatantsu teemadel. Sünkroniseeritud liigutused on täielikus kooskõlas koloriitse muusikaga ja, saavutanud kulminatsiooni, tarduvad need koos eesriide sulgumisega erutavas lõpupoosi.

Ü. Ulla tõendas siin veelkordselt enda kuulmist teatri juhtivate karaktertantsijate hulka. Teatri meesrühm näitas seekordse esinemisega, et oskusliku rakendamise puhul on ta võimeline palju rohkemaks, kui seda on olnud tema senised tagasihoidlikud saavutused. Esineti torede ansambliundega, mõõduka temperamendiga (mis küll kohati võiks olla veelgi intensiivsem!). Jääb ainult soovida, et etendusest etendusse veelgi kasvaks kooskõla kõigi 16 mehe vahel, et nad ei tantsiks mitte ainult oma isikliku tehnika ja temperamendiga, vaid ansambli kõikehaarava kaasakiskuvusega.

... Siis kõlavad J. Straussi surematud helid. Vanake-pargivaht süütab laternad ja lava täidab avarus ning kergus – just see, mis on nii omane J.

Straussile. E. Renter on jällegi leidnud suurepäraselt lakoonilise lavakujunduse lahenduse.

Haarav valss läheb üle piccicato polkaks, vaheldub meeleoluka adagio-ga ning lõpeb jälle keerleva valsiga. Balleti kestus on ainult üks vaatus, kuid selle joosul möödub vaataja silma eest kindel süzeeline joon koos hulga eredate lavakujudega. Lavastuse süzee aluseks on traditsiooniline kolmnurk Armastatu (H. Puur ja E. Joasoo), Näitlejanna (T. Randviir) ja Poeedi (V. Loo ja E. Kerge) vahel. Tantsulis-mänguliselt kõige tänuväärne osa näib olevat Näitlejanna osa, milles T. Randviir loob sädelevalt särtsaka kuju. T. Randviir on nii öelda «kodus» osa tehnilise küljega ja teeb kõik endast oleneva vahepeal langeda kippuva hoogsuse säilitamiseks; nimelt on lavastuse nõrgemaks momendiks Näitlejanna esimene ilmumine – sel momendil langeb märgatavalt etenduse üldine hoog, mis edaspidi küll uuesti tõuseb, kuid alguse sädelevuseeni enam ei küüni. Armastatu osa on lavastaja andnud üsnagi kahvalt, kuid H. Puur leiab oma kangelaesele mahlakaid värve ja teeb osast kõik, mis teha annab.

Meeldivalt kehastasid elunautivat Poeeti nii V. Loo kui ka E. Kerge. Etenduse rikkast tegelastegaleriist jäid eredalt meelde veel L. Leetma (kasvatajanna), P. Tiitus ja T. Mötus (kasvandikena), I. Silla (pankurina), ja S. Nõmik (ohvitserina).

«Estonia» balletikollektiivile on balletiminiatuuride lavaletulek märkimisväärseks saavutuseks. Huvi etenduse vastu suurendab ka see, et lavastustes on hulgaliselt rakendatud balletikollektiivi kõige nooremad kaadrit – 1959. aastal koreograafilise kooli lõpetanud, kelledest seninähtud (E. Kerge ja E. Tann) on oma debüüdi sooritanud täiesti rahuldavalt.

Ainsa pettumuse valmistas etendusel orkester, kelle seekordses mängus on vähe hingestatust ja nüansseeritust. Chopin, Strauss ja Ravel on küllalt tuntud helimeistrid ja nende loomingu taaselustamiseks peab suhtuma palju suurema tõsidusega, kui seda on tehtud senistel etendustel.

A. MADIS